

HOVEDARTIKEL:

**16. juni 2013: 80-års dag for
Glass-Steagall!**

**Franklin D. Roosevelts »100-
dages Program«:**

Forfatningen i funktion

Af Nancy Spannaus

Oversigt:

Indledning

Genoprettelse af national suverænitet

Et forfatningsprincip

Fremme af Det almene Vel

Drage omsorg for eftertiden

Indledning:

18. maj, 2013

De nylige gennembrud hen imod genindførelsen af Glass/Steagall-princippet, der blev underskrevet og dermed gjort til lov af præsident Franklin D. Roosevelt den 16. juni, 1933, rejser, med rette, spørgsmålet om hele hans 100-dages program, der skulle trække De forenede Stater op af afgrunden. Glass/Steagall-bankopdeling var blot et af de afgørende punkter i dette program, gennem hvilket FDR tog affære for fuldstændigt at ændre mere end 30 års ødelæggelse af Det amerikanske, økonomiske System og genindføre de principper,

der er opbevaret som en helligdom i Fortalen til Den amerikanske Forfatning.

FDR's Hundrede Dage var varemærke for det, han kaldte »New Deal«, et program, der blev udtænkt under hans valgkampagne og omgående trådte i kraft ved hans embedstiltrædelse. Mange har beskyldt den for at være en samling tilfældige forholdsregler, der havde til formål at håndtere de kriser, han stod overfor, på en »pragmatisk« måde. Selv argumenterede FDR i modsat retning.

I indledningen til hans Offentlige Dokumenter, bind II, der blev udgivet i 1938, indkapslede FDR New Deal på følgende måde:

»Ordet 'Deal'[2] antyder, at regeringen selv havde til hensigt at handle aktivt for at virkeliggøre sine erklærede mål snarere end at se passivt til og håbe, at de almindelige økonomiske love alene ville præstere dem. Ordet 'New' antyder, at en ny tingenes orden, hvis formål var at gavne de brede masser, bestående af vore landmænd, arbejdere og forretningsdrivende, ville erstatte den gamle orden med særprivilegier i en nation, der fuldstændigt og i bund og grund følte afsky for den eksisterende styrelse.

New Deal havde fundamentalt til hensigt at være et moderne udtryk for idealer, der fremsattes for et hundrede og halvtreds år siden i Fortalen til De forenede staters Forfatning – 'en mere perfekt union, retfærdighed, ro i nationen, et fælles forsvar, det almene vel og frihedens velsignelse for os selv og vor efterslægt.'

Men det var ikke meningen, at vi blot skulle stille os tilfreds med kun at håbe på disse idealer. Det var meningen, at vi aktivt skulle bruge regeringens medvirken og magt til at kæmpe for dem.«

Og kæmpe gjorde han – mod de magtfulde finansinteresser i London og Wall Street, der havde tvunget nationen og verden i

knæ og søgte at påtvinge en global fascisme for at bevare deres magt. Det lykkedes dem ikke, fordi FDR, der var bevidst om Det amerikanske Systems tradition, der gik tilbage til hans forfader Isaac Roosevelt, en af Alexander Hamiltons samarbejdspartnere, var fast besluttet på igen at gøre dette system gældende, til gavn for nationen og for verden.

At forstå de principper, som han brugte i sin kamp, er af afgørende betydning for at vinde vor egen kamp, i de kommende dage og uger, for genindførelse af Det amerikanske, økonomiske system, begyndende med Glass-Steagall.

Genoprettelse af national suverænitet

Da Franklin D. Roosevelt tiltrådte sit embede i 1933, arvede han et finansielt og økonomisk system, der, fra hans (fjerne) fætters, præsident Theodore Roosevelts (1901-1908), tid havde været domineret af Det britiske, økonomiske System. De gældende aksiomer var det britiske frie initiativ, og de, der håndhævede systemet med det frie marked, der havde ofret millioner af amerikaneres liv ved at sætte bankernes interesser i første række, var banksystemet, der domineredes af Morgan-Mellon-du Pont-interesser.

Primus inter pares blandt bankerne var J.P. Morgan, en fremtrædende finansiell allieret til det britiske banksystem. Morgan-interessernes kontrol over kreditgivningen gav dem kontrol på liv og død over den fysiske økonomi, og de var fast besluttet på at bruge den til at forhindre implementeringen af en politik, som de ikke kunne lide, og til i øvrigt at plyndre økonomien og befolkningen. Farme var blevet lukket ned en masse, mens spekulative projekter blomstrede. Politiske yndlinge fik kredit, mens mange produktive virksomheder ingen fik.

Hvad der er endnu vigtigere, så arbejdede disse bankkonsortier på en måde, der fratog USA sin suverænitet gennem

gennemtvungelsen af det britiske guldsystem. Skabelsen af kredit var begrænset til den mængde guld, som bankerne havde. Hvis de største bankinteresser derfor besluttede sig til at sælge ud af deres guld til udenlandske købere, så resulterede dette i en kreditflaskehals i USA. Hvis guldbeholdningen blev kontrolleret af udlandet, hvad den faktisk blev gennem det tæt sammenknyttede, britisk-amerikanske banketablissement, så havde USA faktisk ikke kontrol over sin egen valuta og kredit.

Præsident Roosevelt gik omgående i aktion for at råde bod på denne situation, da han tiltrådte i 1933. Samtidig med, at han bekendtgjorde den berømte Bank Holiday ('banklukkedag'), suspenderede han alle transaktioner i guld og overdrog myndigheden over enhver handling med relation hertil til finansministeren. På denne baggrund fik den føderale regering myndighed til at regulere guldprisen, i stedet for at overlade kontrollen over denne pengereleterede vare til private interesser.

Den 5. april gik FDR endnu videre, idet han udstedte en Eksekutiv Ordre mod hamstring af guld. Historikeren Arthur Schlesinger beskriver betydningen af denne handling som følger:

»Det betød, at den amerikanske monetære politik ikke længere skulle fungere, som om den var en automatisk funktion af en international guldstandard: den skulle i stedet være redskab for et bevidst, nationalt formål.«

Efter at han havde fjernet guldet som et våben, der kunne bruges af institutioner, der var fjendtligt indstillet over for den føderale regerings formål, det være sig udenlandske eller nationale, havde FDR stadig tilbage at skabe grundlaget for et nationalt kreditsystem, der kunne tjene nationens interesser. Dette opnåede han gennem sine forskellige banklove og bankreguleringsforholdsregler, hvis formål var at forhindre bankerne i at blive brugt til at plyndre befolkningen og de produktive virksomheder.

Den første, nødvendige erkendelse var helt klart denne: banksystemet var bankerot. Ved at beordre Bank Holiday den 5. marts dramatiserede Roosevelt denne realitet ved at beordre lukningen af alle banker.

Men derefter måtte han reorganisere systemet, hvilket han gjorde gennem Undtagelsesbankloven. Denne lov, der blev hastevedttaget i Kongressen i tide til bankernes (eller de fleste af dem) genåbning den 13. marts, indeholdt forskellige forordninger til opdeling af bankerne i tre kategorier: de, der var sunde; de, der havde behov for kapitaltilførsel; og de, som en bobestyrer ville afvikle. Den gjorde det også muligt at bruge føderale regeringsinstrumenter, som Reconstruction Finance Corporation (Kreditselskab til Genopbygning) og Federal Reserve-systemet for at sikre, at der blev stillet likviditet til rådighed for de banker, der var grundlæggende sunde, men manglede likviditet.

Da Undtagelsesbankloven var vedtaget, sendte regeringen revisorer ud over hele landet for at undersøge bankernes regnskaber. Da man nåede frem til den 13. marts, dagen efter, at millioner af amerikanere havde hørt præsident Roosevelt tale til dem over radioen om, at »det eneste, de havde at frygte, var frygten selv«[3], slog det store flertal af de næsten 19.000 autoriserede banker dørene op og kunne således sørge for, at lønninger blev udbetalt, og regeringsfunktioner og andre samfundsfunktioner blev opretholdt. Tilliden var tilstrækkelig genoprettet til, at de samme borgere, der havde løbet storm på bankerne, nu satte flere penge ind i banksystemet, end de hævdede, i denne periode.

Et forfatningsprincip

Der var selvfølgelig i denne periode højrøstede protester mod Franklin Roosevelts forholdsregler over for bankerne fra dem, der hævdede, at der var et »princip« om, at »det private erhvervsliv« – ikke regeringen – skulle styre økonomien.

Ligesom i dag var disse kritikere talsmænd for de rovgriske banker og imod Forfatningen.

Der kan ikke herske nogen tvivl om, at Den amerikanske Forfatning giver den føderale regering, nærmere bestemt Kongressen, kontrol over De forenede Staters valuta. Artikel I, sektion 8 gør dette klart. Og da dette princip blev draget i tvivl i Republikkens tidligste dage, trådte det geniale ophav til Det amerikanske System, Alexander Hamilton, frem og argumenterede udtrykkeligt for det.

Dette argument er kortfattet beskrevet i Hamiltons »Et sagkyndigt skøn over Bankens forfatningsmæssighed«, et dokument, som han skrev til præsident George Washington som et forsvar for sit forslag til oprettelse af De forenede Staters Nationalbank. Udenrigsminister Thomas Jefferson og justitsminister Edmund Randolph havde kraftigt modsat sig oprettelsen af Nationalbanken og hævdede, at det gav den føderale regering for meget magt. (Faktisk ville magten over nationens finanser, uden Banken, være blevet overgivet til private, udenlandske interesser.)

Hamiltons argument koncentrerede sig om spørgsmålet om suverænitet: at regeringens magt »med hensyn til de funktioner, hvis styrelse er betroet til den, i sagens natur er suveræn«, og at retten til at oprette fælles selskaber (i dette tilfælde De forenede Staters Bank, men argumentet gælder mere generelt), »er indlejret i idéen om den suveræne magts væsen og uadskillelig fra denne«.

FDR havde ikke alene studeret Hamilton, men identificerede også sig selv som værende i den samme tradition, der begyndte med hans tipoldefar, Isaac Roosevelt, der havde kæmpet ved Hamiltons side for at få Forfatningen stadfæstet i New York og senere samarbejdede med Hamilton i skabelsen af Bank of New York.

Til trods for, at FDR med sine forholdsregler for bankerne

aldrig gik så vidt som til at genoprette Nationalbanken, fandt præsidenten andre udveje til at udøve denne suveræne magt. Han skældte sine modstandere ud for at være »økonomiske royalister«, der hævder, at de tror på politisk frihed, men »holder på, at økonomisk slaveri ikke vedkommer nogen.« »Det, som de virkelig beklager sig over, er, at vi søger at fratage dem deres magt«, sagde han.

Fremme af Det almene Vel

I Franklin Roosevelts forståelse er national suverænitet imidlertid ikke blot et spørgsmål om magt, men om at bruge denne magt til fremme af det almene vel (the common good) – det, som Fortalen til Forfatningen benævner som den »generelle velfærd« (general welfare). Det var på denne basis, at præsidenten forsvarede sine ustyrlige jobskabelsesinitiativer, der reddede landbruget og oprettede et sikkerhedsnet for dem, der havde lidt under den »hund-over-hund«-økonomi, der var fremherskende under de konservative Tory-idéer, som Andrew Mellon, Calvin Coolidge, J.P. Morgan og ligesindede stod for.

De mest berømte af FDR's forholdsregler for at komme de fattiges lidelser til undsætning kom under det, der kaldes den anden fase af New Deal i 1935, da han, sammen med demokratiske støtter i Kongressen, fremlagde forslag om at gennemtvinge både Loven om Socialhjælp og arbejdsløshedsforsikring. Disse forholdsregler, der omgående kom under angreb fra bankinteresserne under ledelse af Morgan, overlevede sluttelig denne udfordring, der nåede helt op til Højesteret, som afgjorde, at de var i overensstemmelse med klausulen om den generelle velfærd i Den amerikanske Forfatning.

Men lige fra begyndelsen forstod Roosevelt, at hans regering måtte »uddrive af vor gamle religions tempel dem, der havde vanhelliget det« – »vekslererne i templet« -, og tilvejebringe grundlaget for en regering, der kunne garantere den tryghed og fred, der er nødvendig for »stræben efter

lykke«. Idet han gav et overblik over det arbejde, der var udført under hans første embedsperiode, udtrykte præsidenten sig således i sin Anden Indsættelsestale:

»Vi borgere i Republikken forstod den sandhed, at demokratisk regeringspraksis har en medfødt evne til at beskytte sit folk imod ulykker, som man engang anså for at være uundgåelige, og til at løse problemer, som man engang anså for uløselige. Vi ville ikke acceptere, at vi ikke kunne finde en måde, hvorpå økonomiske epidemier kunne beherskes, ligesom vi, efter århundreders lidelser, underlagt skæbnens luner, havde fundet en måde, hvorpå sygdomsepidemier kunne beherskes. Vi nægtede at overlade løsningen på spørgsmålet om vor fælles velfærd til tilfældighedens vinde og ulykkens storme.«

»Herved opdagede vi amerikanere en sandhed, der ikke var helt ny; vi var i færd med at skrive et nyt kapitel i bogen om at regere over os selv.«

»Dette år markerer 150-året for den Forfatningskongres, der gjorde os til en nation. På denne kongres fandt vore forfædre en vej ud af det kaos, som efterfulgte Frihedskrigen; de skabte en stærk regering med en forenet handlekraft, der var fyldestgørende, dengang som nu, for løsningen af de problemer, der ligger fuldstændig uden for individuel eller lokal løsning. For halvandet århundrede siden grundlagde de Den føderale Regering med det formål at fremme det almene vel og sikre sig frihedens velsignelser for det amerikanske folk.«

»I dag påberåber vi os denne samme regeringsmagt for at opnå de samme mål.«

Alt imens mange amerikanere i dag ikke er klar over det, så var de forholdsregler, som FDR traf i løbet af disse første hundrede dage og senere, i bogstavelig forstand et spørgsmål om at redde liv. Millioner af amerikanere, der var blevet sat

ud af deres landbrug, ud af deres hjem, eller havde mistet deres job, stod over for hungersnød. Folk havde ikke råd til at gå til lægen, ikke råd til mad, eller havde, i mange tilfælde, ikke tag over hovedet. Den private sektor og bankerotte lokalregeringer kastede enten begge arme i vejret og opgav eller vendte ryggen til. Det var den føderale regerings opgave at komme til undsætning.

FDR's regering ventede ikke længe med at implementere denne filosofi. Den første forholdsregel, han indførte, var Det civile Bevaringskorps, CCC (Civilian Conservation Corps), et regeringsstyret jobskabelsesprogram til især arbejdsløse unge. I løbet af sin historie skabte CCC millioner af jobs, der gjorde det muligt for unge mænd at forsørge deres familier og genvinde deres helbred og kampgejst samtidig med, at de gjorde noget nyttigt for landets naturlige ressourcer.

Dette jobskabelsesprogram blev senere fulgt op af skabelsen af programmer for offentlige arbejder, der fremskaffede nyttigt arbejde til mange flere millioner mennesker, især inden for reparation og konstruktion af infrastruktur såsom vandværker, veje og skoler. Den af Roosevelt udnævnte Harry Hopkins legemliggjorde med sin person ånden i disse jobskabelsesprogrammer som en ikke-bureaukratisk respons på behovet for offentlige forbedringer, såvel som indkomster.

I tillæg til fremskaffelsen af jobs oprettede Roosevelt et nationalt hjælpeprogram, i dag bedre kendt som »socialhjælp«, hvorigennem den føderale regering tog del i udgifterne til forsørgelsen af de familier, der ikke havde mulighed for at have en forsørger. Ved at oprette dette program afviste FDR udtrykkeligt den idé, at arbejdsløshed var individets »skyld« og vedkendte sig, at det var, fordi man tolererede et rovgrisk system med karteller og økonomiske royalister, der skabte lidelserne. Samfundet havde derfor et ansvar for at råde bod på »de væsentligste af disse«.

Andre akutte foranstaltninger til at redde folks liv omfattede at sætte punktum for folks udsættelse af hjem og farme.

Millioner af mennesker kom i en situation, hvor de ikke havde mulighed for at betale terminen eller få kredit til genfinansiering. FDR anerkendte dette som en national nødsituation og greb ind for at fremskaffe midlerne til at genfinansiere de mennesker, der var i desperat nød.

Alt imens hans modstandere skreg op om »socialisme«, havde FDR selvtillid nok til at håne dem. Han vidste, at hans programmer etablerede det grundlag, der skulle få nationen på fode igen og genoprette skattegrundlaget. Hvert regeringsprogram skabte mange underentrepriser med jobs i den private sektor, der skulle skaffe materialerne. Hver forbedring af infrastrukturen øgede den potentielle, produktive, faglærte arbejdskraft. Alt imens de hjalp de fattige, løftede disse programmer beviseligt livsbetingelserne for hele nationen – dvs. tjente det almene vel.

Drage omsorg for eftertiden

Det tredje hovedprincip i vor forfatningsmæssige forpligtelse er kravet om, at vi i vor regeringspraksis drager omsorg for de fremtidige generationers velfærd. Franklin Roosevelt begyndte omgående at sætte regeringsmagten bag dette princip ved at lancere store infrastrukturprojekter inden for vandstyring, oparbejdelse og produktion af energi og transport, alle sammen projekter, der ville forbedre livsbetingelserne i mange årtier fremover. Indbegrebet af dette aspekt af hans program var Tennessee Valley Authority, TVA, som længe havde været projekteret, og som FDR forcerede igennem i maj 1933.

Store infrastrukturprojekter, som Bonneville-vandkraftværket og TVA, var fra Roosevelts side ikke kun tænkt som jobskabelsesprogrammer, men som et middel til en permanent opgradering af den produktive økonomi og arbejdskraftens produktivitet. Sådanne projekter indledte en æra med billig elektricitet og skabte i mange tilfælde grundlaget for

overvindelse af sygdomme og ødelæggelser som følge af periodiske oversvømmelser. FDR vidste, at omkostningerne til disse projekter ikke ville kunne hentes hjem på kort sigt, men kun på længere sigt, og da ikke blot i form af dollars og cents, men, hvad der var vigtigere, i form af hele nationens levestandard.

I løbet af de 12 år, FDR beklædte præsidentembedet, lancerede han mere end 45.000 projekter inden for de fem, basale infrastrukturkategorier: vand, energi, transport, sundhed og uddannelse. Mange af de strukturer, som hans programmer byggede – fra parker og kloakeringssystemer til dæmninger og hospitaler – er stadig i brug, her ca. 80 år senere.

Der er måske ikke noget, der er vigtigere for vore borgere at lære af denne æra, end det princip, der er fastlagt i vor Forfatning: princippet om at drage omsorg for eftertiden. Forpligtelsen til at forbedre naturen og samfundet til gavn for de fremtidige generationer er i stigende grad blevet et fremmedelement i vor nationale filosofi, siden 1960'ernes modkultur og »mig«-generationen. I 1970'erne verserede der en vittighed, der gik på, at hvor en japansk forretningsmand planlagde seks år ud i fremtiden, planlagde den amerikanske forretningsmand seks minutter ud i fremtiden, som var den tid, det kunne tage for aktier at blive handlet på de relevante spekulationsbørser. I nutidens computeralder er det tidsforløb, man har sin opmærksomhed rettet mod, skrumpet ind til at dreje sig om måske seks sekunder.

Der er mange, der ville sige, at vi ikke kan vende tilbage til FDR's måde at gøre tingene på, og som endda har helliget sig nedbrydningen af de fysiske forbedringer, der blev bygget under hans præsidentskab. De tager fejl, både i princippet og i praksis. De burde studere, hvordan FDR bragte os ud af Den store Depression, før vi på uigenkaldelig måde synker ned i én, der er endnu værre (og som allerede er begyndt).

Under krisen fra 1929-1933 havde amerikanerne en leder,

Franklin Roosevelt, der atter gjorde principperne i Den amerikanske Forfatning gældende imod de økonomiske rovdyr, der havde tvunget nationen i knæ. I dag må amerikanere atter vende tilbage til disse principper, hvis vi skal overleve.

*Foto: Præsident Franklin D. Roosevelt underskriver
Glass/Steagall-loven*

[1] Den 18. maj, 1933, blev Glass/Steagall-lovforslaget fremlagt i Repræsentanternes Hus af Henry Steagall (D-Alabama) og i Senatet af Carter Glass (R-Virginia). Som en del af Undtagelsesbankloven af 1933 fratog Glass/Steagall-lovens bestemmelser investeringshusene deres bankfunktioner (dvs. en bankopdeling) og etablerede Federal Insurance Deposit Corporation (Statens Indskudsgarantifond), FDIC, hvis garanti udelukkende skulle gælde for de kommercielle banker. På trods af højrrøstet modstand fra banksektoren, vedtoges loven den 15. juni og blev underskrevet af præsidenten, og trådte dermed i kraft, den næste dag, den 16. juni.

[2] 'Deal' betyder både a) forretning; b) behandling; c) kortgivning. (-red.)

[3] Den 12. marts, 1933, holdt Roosevelt den første af mange, radiotransmitterede, såkaldte »Fireside Chat«-s, ('samtale omkring pejsen') med titlen »On the Banking Crisis« (Om bankkrisen), hvor han indgiver befolkningen tillid til ikke at være bange for deres penges sikkerhed i bankerne, der skulle genåbne dagen efter. Det citerede udtryk, »vi har intet at frygte ud over frygten selv« (dvs. den frygt, der havde fået folk til at løbe storm på bankerne for at hæve deres penge), stammer fra FDR's indsættelsestale, som han holdt den 4. marts, 1933, foran Capitol.